

Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) północno-zachodniej Polski. Część 6. Pentatomoidea: Pentatomidae.

True bugs (Hemiptera: Heteroptera) of North-Western Poland.
Part 6. Pentatomoidea: Pentatomidae.

Marek BUNALSKI

Katedra Entomologii i Ochrony Środowiska, Wydział Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu UP,
ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań; e-mail: marek.bunalski@up.poznan.pl

ABSTRACT: New faunistic data concerning the distribution of 28 species from the family Pentatomidae in Northwestern Poland are presented and discussed.

KEY WORDS: Hemiptera, Heteroptera, Pentatomidae, shield bugs, NW Poland, new data, chorology.

Wstęp

Rodzina tarczówkowatych (Pentatomidae) reprezentowana jest w Polsce przez 48 gatunków (LIS 2000, CLEREBOUT i in. 2018, GIERLASIŃSKI i in. 2019) o stosunkowo dużych rozmiarach ciała i zespole cech wyraźnie odróżniających je od pozostałych Pentatomoidea (LIS 2000). Z uwagi na różnorodność preferencji pokarmowe, ciekawą biologię oraz znacznie, jakie odgrywają w ekosystemach naturalnych i gospodarce człowieka, są obecnie obiektem badań i różnorodnych analiz (zob. TASZAKOWSKI 2012, LIS 2014, GIERLASIŃSKI i in. 2016). Nie zmienia to faktu, że stan poznania rozmieszczenia niektórych gatunków pozostawia wiele do życzenia (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI 2013-2020) i wymaga dalszych obserwacji.

Materiał i metody

Celem poniższego opracowania jest uzupełnienie informacji dotyczących występowania w północno-zachodniej części kraju przedstawicieli rodziny Pentatomidae. Nowe dane faunistyczne pochodzą z badań i obserwacji terenowych prowadzonych na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci oraz nie publikowanych materiałów historycznych.

W opracowaniu wykorzystano materiały zgromadzone przez różne osoby, co oznaczono w tekście następującymi skrótami: A.K. – Alicja KORCZ, A.Z. – Andrzej ZAWAL, M.B. – Marek BUNALSKI, O.A. – Oleg ALEKSANDROWICZ, P.S. – Paweł SIENKIEWICZ,

R.L. – Rosław LEWANDOWSKI; R.W. – Roman WAŚALA, S.A. – Stefan ALWIN, W.K. – Wojciech KUBASIK.

Nazewnictwo i rozmieszczenie gatunków przyjęto za serwisem „Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski” (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.), podobnie jak podział na regiony zoogeograficzne (zaczepiony z „Katalogu Fauny Polski”). Wymagania troficzne i ekologiczne gatunków podano za pracami LISA (1990, 2000). Taksony w obrębie podrodzin oraz kwadraty UTM w obrębie regionów uporządkowano alfabetycznie.

Oznaczeń dokonano w oparciu o klucz LISA (2000). Część oznaczeń, zwłaszcza osobników z rodzaju *Sciocoris* i *Eurydema* została zweryfikowana przez dr Artura TASZAKOWSKIEGO. Dostarczył również literaturę uzupełniającą i wniósł do pracy cenne uwagi, za co pragnę mu serdecznie podziękować.

Przegląd gatunków

Poniżej przedstawiono informacje faunistyczne dotyczące występowania w północno-zachodniej Polsce 28 gatunków z rodziny Pentatomidae.

Asopinae

Arma custos (FABRICIUS, 1794)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 2 VIII 2012 (1 ex.), 4 IX 2015 (2 exx.), 18 IX 2015 (1 ex.) – łąki i zarośla nad jeziorem Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; XU03

dolina Samy ad Sycyn Dolny, 10 VII 2011, 1 ex., łąki nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo, 2 VIII 2015, 1 ex., skraj lasu, otrząsanie drzew i krzewów, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 25 IV 2011 (1 ex.), 10 VIII 2011 (2 exx.), 21 V 2012 (1 ex.), 17 VI 2012 (1 ex.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.

Gatunek drapieżny, żyjący na drzewach liściastych, głównie na olszach. Rozprzestrzeniony na obszarze całego kraju. W Polsce północno-zachodniej znany z około 30 stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany pojedynczo, zarówno w środowiskach łąkowych, zaroślowych, jak i leśnych.

Picromerus bidens (LINNAEUS, 1758)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: WU70 Stary Tomyśl: 23 VII 1960 (1 ex.), 3 VIII 1960 (1 ex.), 13 VIII 1960 (1 ex.), leg. S.A.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 10 VIII 2009 (1 ex.), 4 IX 2010 (2 exx.), 3 VIII 2011 (1 ex.) – łąki nad jeziorem Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; idem, 29 VIII 2012, 1 ex., suche nieużytki przyłesne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny, 8 IX 2013, 3 exx., łąki nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 9 VII 2011 (1 ex.), 2 VIII 2012 (1 ex.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; idem, 9 IX 2012, 2 exx., nieużytki śródpolne, w czerpak, leg. M.B.

Gatunek drapieżny, występujący głównie w środowiskach leśnych. Rozprzestrzeniony na obszarze całej Polski, a w części północno-zachodniej notowany z kilkudziesięciu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale występował pojedynczo, częściej w środowiskach otwartych niż leśnych.

Pinthaeus sanguinipes (FABRICIUS, 1781)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 11 VIII 2015, 1 ex., zarośla nad jeziorem Sycyńskim, otrząśnięty z olchy, leg. M.B.; XU20 Poznań-Ogrody, 22 VII 2010, 1 ex., ogród UPP, samołowka świetlna, leg. M.B.

Gatunek drapieżny, rozprzestrzeniony głównie w południowej i zachodniej części kraju. W północno-zachodniej Polsce znany z zaledwie kilkunastu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale występował pojedynczo, głównie w zbiorowiskach z udziałem drzew i krzewów.

Rhacognathus punctatus (LINNAEUS, 1758)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: WU70 Stary Tomyśl: 24 VI 1960 (1 ex.), 13 VIII 1960 (1 ex.), 18 VIII 1960 (1 ex.), leg. S.A.

Gatunek drapieżny, żyjący na drzewach i krzewach liściastych w miejscach zacienionych. Rozprzestrzeniony na obszarze całej Polski, choć w części północno-zachodniej notowany z zaledwie kilkunastu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanych źródłach stwierdzony jedynie w materiałach historycznych.

Troilus luridus (FABRICIUS, 1775)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 1-3 V 2009 (1 ex.), 8 V 2018 (1 ex.) – zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 18 V 2013, 1 ex., zarośla nad jeziorem Sycyńskim, otrząśnięty z olszy, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 14 VIII 2015, 1 ex., tereny leśne, otrząśnięty z leszczyny, leg. M.B.

Gatunek drapieżny, związany głównie ze środowiskami borowymi. Rozprzestrzeniony na obszarze całej Polski, a w jej części północno-zachodniej notowany na ponad 20 stanowiskach (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany pojedynczo, głównie w zbiorowiskach zaroślowych i leśnych.

Zicrona caerulea (LINNAEUS, 1758)

Pojezierze Pomorskie: WV15 Lisowo ad Chociwel, 21 V 2016, 1 ex., dno suchego stawu, leg. O.A.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 9 V 2010, 1 ex., tereny leśne, na roślinach runa, leg. M.B.; idem: 22 V 2010 (1 ex.), 25 IV 2014 (1 ex.) – zarośla nad stawem, w czerpak, leg. M.B.; idem: 16 VII 2011 (1 ex.), 3 VIII 2011 (1 ex.), 7 VII 2012 (2 exx.), 13 IX 2014 (2 exx.), 10 X 2014 (2 exx.) – łąki i zarośla nad jeziorem Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; XU20 Poznań-Marcelin, 7 VII 2015, 1 ex., uprawy polowe UPP, na pietruszce nasiennej, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 9 VI 2017 (1 ex.), 7 VII 2017 (3 exx.) – Wzgórza Bogdanowskie, zarastająca odkrywka gliny, leg. M.B.

Gatunek drapieżny, występujący głównie w środowiskach wilgotnych. Rozprzestrzeniony na obszarze całego kraju, jednak częściej notowany w pasie południowym. Z północno-zachodniej części Polski podawany z ponad 20 stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale występował pojedynczo, preferując środowiska wilgotne.

Pentatominae

Aelia acuminata (LINNAEUS, 1758)

Pobrzeże Bałtyku: VV56 Karsiborska Kępa, 28 VII 2006, 1 ex., leg. A.Z.

Pojezierze Pomorskie: VU45 rez. „Wrzosowiska Cedyńskie” ad Cedynia, 1 IX 2009, 1 ex., murawa

ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU45 Cedynia, 2 VI 2017, 17 exx., nieużytki i skarpa za cmentarzem, w czerpak, leg. M.B.; VU46 rez. „Bielinek” ad Cedynia, 3 VI 2017, 7 exx., łąki wzdłuż rowu, w czerpak, leg. M.B.; VU54 Gozdowice vic.: 5 VI – 7 VII 2009 (1 ex.), 8 VII – 1 VIII 2009 (1 ex.) – murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU71 rez. „Pamięcin”: 20 IV – 15 V 2009 (2 exx.), 5 VI – 7 VII 2009 (1 ex.) – murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU71 Laski, 5 VI – 7 VII 2009, 1 ex., murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: VT95 rez. „Dębowiec” ad Gubin, 31 V 2011, 2 exx., dąbrowa, na runie, leg. M.B.; VU91 Ośno Lubuskie vic., 30 V 2011, 2 exx., tereny leśne, w czerpak, leg. M.B.; WT18 dolina Gryżynki ad Gryżyna, 2-4 VI 2016, 2 exx., tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; WU72 Chalini ad Sieraków, 26 V 2012, 3 exx., wzgórze „Jaskółcza Skarpa”, w czerpak, leg. R.L.; XT38 dolina Warty ad Rogalin, 22 VII 2015, 8 exx., łąki nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; idem, 6 VIII 2015, 1 ex., łąki nad Wartą, otrząśnięty z krzewów, leg. M.B., ibid, 2 exx., przy świetle, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 10 V 2009 (4 exx.), 31 V 2009 (25 exx.), 8 VI 2009 (18 exx.), 2-8 V 2011 (20 exx.), 21-29 V 2011 (39 exx.), 10 VII 2011 (6 exx.), 19 V 2012 (14 exx.), 17 VIII – 8 IX 2013 (14 exx.), 4 VIII 2015 (2 exx.), 1 VI 2016 (32 exx.) – łąki nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Kobylniki: 3 VI 2015 (12 exx.), 20 VII 2015 (8 exx.) – ols i łąki nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 27 VII 2009 (15 exx.), 10 VIII 2009 (licznie), 4 IX 2010 (10 exx.), 16 VII 2011 (5 exx.), 3 VIII 2011 (12 exx.), 10-30 VI 2012 (17 exx.), 7 VII 2012 (2 exx.), 2-30 VIII 2012 (11 exx.), 17 VII 2013 (2 exx.), 22 V 2014 (12 exx.), 7-8 VI 2014 (9 exx.), 3 VII 2014 (2 exx.), 15 VIII 2014 (1 ex.), 13 IX 2014 (2 exx.), 4 VIII 2015 (2 exx.), 10 VII 2016 (2 exx.), 10 V 2019 (1 ex.), 2 VI 2019 (3 exx.) – łąki i zarośla nad jeziorem Sycyńskim, leg. M.B.; idem: 8 VI 2010 (2 exx.), 21 VIII 2010 (6 exx.), 4-17 VII 2011 (7 exx.) – uprawa leśna, na ziemi pod roślinami, leg. M.B.; idem: 29 VIII 2012 (5 exx.), 21 VI 2013 (3 exx.), 4-17 VII 2013 (6 exx.), 3-30 VIII 2013 (22 exx.), 10 V 2014 (12 exx.), 7-27 VI 2014 (15 exx.), 11-13 X 2014 (6 exx.), 5 VII 2015 (7 exx.), 10 VII 2016 (2 exx.), 2 VI 2019 (2 exx.) – suche nieużytki przyłesne, w czerpak, leg. M.B.; idem: 30 VIII 2013 (1 ex.), 25 IV 2014 (2 exx.) – zbiorowisko roślinności ruderalnej, leg. M.B.; XU04 rez. „Świetlista Dąbrowa” ad Obrzycko, 8 VI 2014, 5 exx., dąbrowa, z runa, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 25-26 IV 2009 (6 exx.), 8-17 VI 2012 (8 exx.), 2 VIII 2012 (4 exx.), 29 VIII 2012 (1 ex.), 10-25 V 2014

(9 exx.), 27 VI 2014 (2 exx.), 5 VI 2015 (7 exx.), 14 VIII 2015 (6 exx.), 7 V 2016 (3 exx.), 18 V 2019 (2 exx.), 2-14 VI 2019 (4 exx.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo: 30 IV 2011 (4 exx.), 27 VII 2014 (13 exx.), 5 VI 2015 (6 exx.), 20 VII 2015 (8 exx.), 16 VI 2019 (3 exx.) – łąki i skarpy nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn: 14 V 2011 (9 exx.), 28 V 2011 (6 exx.), 9 VII 2011 (4 exx.), 16 VI 2019 (3 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU13 Niemieczkowo ad Szamotuły, 7 V 2016, 1 ex., tereny leśne, z runa, leg. M.B.; XU20 Poznań-Golecin: 27 IV 2013 (1 ex.), 21 V 2013 (1 ex.), 6 VI 2013 (1 ex.), 5 IX 2013 (1 ex.) – łąki i zarośla nad jez. Rusałka, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 6-28 V 2016 (17 exx.), 1-22 VII 2016 (4 exx.), 12 VIII 2016 (10 exx.), 12-20 V 2017 (20 exx.), 9 VI 2017 (9 exx.), 7 VII 2017 (4 exx.), 28 IV 2018 (5 exx.), 16 VI 2018 (3 exx.) – Wzgórza Bogdanowskie, murawy i zarośla śródpolne, leg. M.B.; XU33 leśn. Buczyzna ad Długa Goślina, 3 IX 2010, 2 exx., las jesionowy, z runa, leg. M.B.

Gatunek związany z wiechlinowatymi (*Poaceae*), spotykany głównie w zbiorowiskach łąkowych i agrocenozach. W Polsce szeroko rozprzestrzeniony i miejscami liczny. W północno-zachodniej części kraju notowany na kilkudziesięciu stanowiskach (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale był najczęściej obserwowanym przedstawicielem rodziny Pentatomidae, spotykanym zarówno w środowiskach otwartych, jak i na trawiastym runie w prześwietlonych lasach.

Aelia klugi HAHN, 1833

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 12-14 VII 2009 (1 ex.), 10 VI 2012 (1 ex.), 30 VI 2012 (1 ex.) – wilgotne łąki nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły 25 V 2014, 2 exx., uprawa leśna, w czerpak, leg. M.B.

Gatunek występujący na trawach, głównie w środowiskach wilgotniejszych. Występuje w całej Polsce, choć częściej obserwowany jest w pasie południowym. W północno-zachodniej części kraju wykazywany z kilkunastu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany pojedynczo w środowiskach otwartych.

Aelia rostrata BOHEMAN, 1852

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 3 VIII 2013 (1 ex.), 13 IX 2014 (1 ex.) – suche nieużytki przyłesne, w czerpak, leg. M.B.; XU20 Poznań-Golecin, 24 IV 2013, 1 ex., murawa nad jez. Rusałka, leg. M.B.

Gatunek związany z trawami, spotykany głównie w zbiorowiskach muraw piaszkowych i kserotermicznych. Rozmieszczony na obszarze całego kraju. W północno-zachodniej Polsce niegdyś rzadki, w ostatnich dziesięcioleciach częściej obserwowany (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań stwierdzany pojedynczo, w zbiorowiskach ciepłych muraw.

Carpocoris fuscispinus (BOHEMAN, 1850)

Pobrzeże Bałtyku: XA45 Smołdzino, 2 V 2016, 3 exx., na plaży, leg. O.A.

Pojezierze Pomorskie: XV03 Borne Sulinowo, 24-26 VII 2012, 2 exx., samołowka świetlna, leg. R.L.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: WT18 dolina Gryżynki ad Gryżyna, 2-4 VI 2016, 1 ex., tereny leśne, w czerpak, leg. M.B.; WU70 Stary Tomyśl, 23 VIII 1960, leg. S.A.; WU72 Chalin ad Sieraków, 16 VI 2011, 1 ex., tereny leśne, do światła, leg. R.L.; idem, 26 V 2012, 1 ex., wzgórze „Jaskółcza Skarpa”, w czerpak, leg. R.L.; WU73 Kłosowice ad Sieraków, 26 V 2012, 1 ex., w czerpak, leg. R.L.; XT29 Komorniki ad Poznań, 29 IV 1995, 1 ex., na rzepaku, leg. W.K.; XT38 dolina Warty ad Rogalin: 22 VII 2015 (3 exx.), 6 VIII 2015 (1 ex.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XT58 Jarosławiec ad Środa Wlkp.: 12 VI 2013 (2 exx.), 8 VIII 2013 (3 exx.) – mieszanka polowa roślin kwiatowych, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 10 VIII 2009 (2 exx.), 4 IX 2010 (2 exx.), 16 VII 2011 (2 exx.), 3 VIII 2011 (3 exx.), 3 IX 2011 (2 exx.), 7 VII 2012 (2 exx.), 2 VIII 2012 (4 exx.), 4-11 VIII 2015 (3 exx.), 10 VII 2016 (1 ex.) – łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, leg. M.B.; idem: 29 VIII 2012 (4 exx.), 4-17 VII 2013 (9 exx.), 3-30 VIII 2013 (25 exx.), 22 V 2014 (3 exx.), 27 VII 2014 (2 exx.) – suche nieużytki przyleśne, w czerpak, leg. M.B.; idem, 30 VIII 2013, 1 ex., zbiorowisko roślinności ruderalnej, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 21 VI 2009 (1 ex.), 5 VII 2009 (1 ex.), 11 VIII 2010 (2 exx.), 10 VII 2011 (1 ex.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 14-17 IV 2009 (1 ex.), 18 IV 2010 (4 exx.), 9 V 2010 (1 ex.), 21 V 2012 (1 ex.), 2 VIII 2012 (2 exx.), 12 VII 2015 (2 exx.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn: 12 VI 2014 (1 ex.), 16 VI 2019 (4 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak i otrząsanie, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo: 2 VIII 2015 (1 ex.), 16 VI 2019 (3 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU20 Poznań-Golecin, 5 IX 2013, 1 ex., łąki nad jez. Rusałka, w czerpak, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 25 VI 2016 (2 exx.), 1-22 VII 2016 (33 exx.), 12 VIII 2016

(3 exx.), 7 VII 2017 (1 ex.) – Wzgórza Bogdanowskie, murawy i zarośla śródpolne, leg. M.B.

Gatunek polifagiczny, zasiedlający głównie zbiorowiska łąkowe i agrocenozy. Rozmieszczony na obszarze całego kraju, choć częściej podawany z południowej i środkowej Polski. W części północno-zachodniej nierzadki, znany z kilkudziesięciu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie prowadzonych obserwacji spotykany był w różnych typach środowisk, od łąk i muraw, po prześwietlone lasy.

Carpocoris purpureipennis (DE GEER, 1773)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: CC38 Białków Górny ad Kościelec, 9 VII 2018, 2 exx., murawa psammofilna, na kwitnących roślinach, leg. M.B.; WU70 Stary Tomyśl, 9 VI 1960, 1 ex., leg. S.A.; WU72 Chalin ad Sieraków, 2-16 VI 2011, 5 exx., tereny leśne, do światła, leg. R.L.; WU73 Kłosowice ad Sieraków, 26 V 2012, 2 exx., w czerpak, leg. R.L.; XT38 dolina Warty ad Rogalin, 22 VII 2015, 1 ex., łąki nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XT59 Jarosławiec ad Środa Wlkp., 2-24 VIII 2013, 8 exx., mieszanka roślin kwiatowych, w czerpak, leg. M.B.; ibid, 8 exx., pole jęczmienia, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 25-26 IV 2009 (1 ex.), 16 V 2009 (2 exx.), 11-21 VI 2009 (3 exx.), 5 VII 2009 (1 ex.), 2-29 V 2011 (15 exx.), 10 VII 2011 (3 exx.), 11-17 VIII 2013 (4 exx.), 8 IX 2013 (2 exx.), 1 VI 2015 (2 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Kobylniki, 3 VI 2015, 2 exx., łąki nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 27 VII 2009 (1 ex.), 10 VIII 2009 (4 exx.), 4 IX 2009 (4 exx.), 16 VII 2011 (4 exx.), 3 VIII 2011 (5 exx.), 3 IX 2011 (7 exx.), 7 VII 2012 (3 exx.), 2-30 VIII 2012 (9 exx.), 17 VII 2013 (6 exx.), 23 VIII 2013 (1 ex.), 13 IX 2014 (2 exx.), 2 VI 2019 (2 exx.) – łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, leg. M.B.; idem: 10 VIII 2010 (2 exx.), 29 VIII 2012 (5 exx.), 9 IX 2012 (2 exx.), 21 VI 2013 (4 exx.), 10-30 VIII 2013 (9 exx.), 10 V 2014 (2 exx.), 3-27 VI 2014 (8 exx.), 15 VIII 2014 (3 exx.), 13 IX 2014 (3 exx.), 5 VII 2015 (2 exx.), 2 VI 2019 (2 exx.) – suche nieużytki przyleśne, w czerpak, leg. M.B.; idem: 20 V 2011 (3 exx.), 4-17 VII 2011 (6 exx.) – uprawa leśna, leg. M.B.; idem: 2 VI 2013 (1 ex.), 23 VIII 2013 (3 exx.) – zbiorowisko roślinności ruderalnej, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 25-26 IV 2009 (4 exx.), 8 VI 2012 (1 ex.), 2 VIII 2012 (1 ex.), 2 VI 2019 (1 ex.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn: 14-28 V 2011 (3 exx.), 9 VII 2011 (2 exx.), 12 VI 2014 (2 exx.), 16 VI 2019 (7 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg.

M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo: 27 VII 2014 (4 exx.), 16 VI 2019 (3 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU23 Rożnowo ad Oborniki, 8 IX 2010, 2 exx., park podworski, na roślinach zielnych, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 28 V 2016 (1 ex.), 12 VIII 2016 (1 ex.), 9 IX 2016 (1 ex.), 9 VI 2017 (4 exx.), 7 VII 2017 (3 exx.) – Wzgórze Bogdanowskie, murawy i zarośla śródpolne, leg. M.B.; XU33 leśn. Buczyzna ad Długa Goślina, 3 IX 2010, 3 exx., łąg jesionowy, z runa, leg. M.B.

Gatunek polifagiczny, o podobnym typie rozmieszczenia jak *Carpocoris fuscispinus* (BOH.), choć w północno-zachodniej części kraju notowany znacznie rzadziej (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany w podobnych środowiskach, co *C. fuscispinus*, nierzadko jako gatunek współwystępujący.

Chlorochroa pinicola (MULSANT et REY, 1852)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: VT93 leśn. Nowa Rola ad Brody, 16 IV 2011, 1 ex., tereny leśne, leg. W.K.; WT18 dolina Gryżynki ad Gryżyna, 4 VI 2016, 1 ex., tereny leśne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 11 X 2014, 1 ex., turzycowisko nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 18 IV 2010 (1 ex.), 9 IV 2011 (1 ex.), 8 VI 2012 (1 ex.), 17 VI 2012 (1 ex.) – tereny leśne, leg. M.B.

Gatunek związany pokarmowo głównie z sosną (*Pinus silvestris* L.). Rozmieszczony na obszarze całego kraju, choć częściej obserwowany w pasie południowym. W północno-zachodniej Polsce znany z kilkunastu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany pojedynczo, głównie na obszarach leśnych.

Dolycoris baccarum (LINNAEUS, 1758)

Pojezierze Pomorskie: VU45 rez. „Wrzosowiska Cedyńskie” ad Cedynia, 2 VIII – 1 IX 2009, 1 ex., murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU45 Cedynia, 2 VI 2017, 2 exx., nieużytki i skarpy za cmentarzem, leg. M.B.; VU46 rez. „Bielinek” ad Cedynia, 3 VI 2017, 2 exx., podnóże skarpy, w czerpak, leg. M.B.; VU46 Stary Kostrzynek, 8 VII – 1 VIII 2009, 1 ex., murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU71 Raduń vic., 8 VII – 1 VIII 2009, 1 ex., murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: CC38 Białków Górny ad Kościelec, 9 VII 2018, 4 exx., murawa psammofilna, na kwitnących roślinach, leg. M.B.; VT95 rez. „Dębowiec” ad Gubin, 31 V 2011, 3 exx., dąbrowa, na runie, leg. M.B.; WT18 dolina Gryżynki ad Gryżyna, 2-4 VI 2016, 2 exx., tereny leśne,

w czerpak, leg. M.B.; WU70 Stary Tomyśl: 15 VI 1960 (1 ex.), 23 VII 1960 (1 ex.), 13-28 VIII 1960 (4 exx.), leg. S.A.; WU73 Kłosowice ad Sieraków, 26 V 2012, 2 exx., w czerpak, leg. R.L.; XT38 dolina Warty ad Rogalin, 6 VIII 2015, 2 exx., łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XT59 Jarosławiec ad Środa Wlkp.: 12 VI 2013 (3 exx.), 8 VIII 2013 (2 exx.) – mieszanek roślin kwiatowych, w czerpak, leg. M.B.; idem, 12 VI 2013, 1 ex., pole rzepaku, w żółte miski, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 18-21 VI 2009 (5 exx.), 5 VII 2009 (2 exx.), 11 VIII 2010 (3 exx.), 8-29 V 2011 (15 exx.), 19 V 2012 (3 exx.), 17 VIII 2013 (2 exx.), 8 IX 2013 (8 exx.), 1 VI 2016 (14 exx.), 18 V 2019 (2 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Kobylniki: 3 VI 2015 (2 exx.), 20 VII 2015 (2 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 12-27 VII 2009 (6 exx.), 10 VIII 2009 (12 exx.), 4 IX 2010 (5 exx.), 16 VII 2011 (5 exx.), 3 VIII 2011 (6 exx.), 3 IX 2011 (4 exx.), 17 VII 2013 (1 ex.), 30 VIII 2013 (3 exx.), 11 X 2014 (1 ex.), 4-11 VIII 2015 (6 exx.), 10 VII 2016 (2 exx.) – łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, leg. M.B.; idem: 8 VI 2010 (1 ex.), 19 VII 2010 (3 exx.), 29 IV 2011 (1 ex.), 20 V 2011 (6 exx.), 4-17 VII 2011 (6 exx.) – uprawa leśna, na i pod roślinami, leg. M.B.; idem: 21 VI 2013 (1 ex.), 17 VII 2013 (5 exx.), 10-30 VIII 2013 (9 exx.), 10-22 V 2014 (2 exx.), 15 VIII 2014 (1 ex.), 5 VII 2015 (2 exx.), 10 V 2019 (1 ex.), 2 VI 2019 (3 exx.) – suche nieużytki przyleśne, leg. M.B.; idem: 2 VI 2013 (2 exx.), 23 VIII 2013 (5 exx.), 7 IX 2013 (2 exx.) – zbiorowisko roślinności ruderalnej, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn, 14-28 V 2011, 10 exx., łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 20 VI 2009 (3 exx.), 14 XI 2010 (1 ex.), 21 V 2012 (4 exx.), 2 VIII 2012 (1 ex.), 25 V 2014 (2 ex.), 4-14 VIII 2015 (4 exx.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo: 27 VII 2014 (3 exx.), 16 VI 2019 (1 ex.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 6-28 V 2016 (6 exx.), 1-22 VII 2016 (3 exx.), 12 VIII 2016 (6 exx.), 9 IX 2016 (1 ex.), 20 V 2017 (3 exx.), 9 VI 2017 (13 exx.), 7 VII 2017 (2 exx.) – Wzgórze Bogdanowskie, murawy i nieużytki śródpolne, leg. M.B.; XV03 Borne Sulinowo, 26 VII 2012, 1 ex., tereny leśne, do światła, leg. R.L.

Gatunek polifagiczny, występujący na obszarze całego kraju, częściej jednak obserwowany w Polsce południowej i środkowej. W części północno-zachodniej kraju notowany z kilkudziesięciu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale częsty i dosyć liczny, spotykany w różnych typach środowisk.

Eurydema oleracea (LINNAEUS, 1758)

Pojezierze Pomorskie: VU46 rez. „Bielinek” ad Cedynia, 3 VI 2017, 1 ex., podnóże skarpy, w czerpak, leg. M.B.; VU71 Raduń vic., 5 VI – 7 VII 2009, 1 ex., murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XT38 dolina Warty ad Rogalin, 22 VII 2015, 1 ex., łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XT59 Jarosławiec ad Środa Wlkp.: 12 VI 2013 (1 ex.), 2-29 VIII 2013 (7 exx.), 6 IX 2013 (1 ex.) – polowa mieszanka roślin kwiatowych, leg. M.B.; idem, 24 VII 2013, 1 ex., pole jęczmienia, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 1-10 V 2009 (23 exx.), 8 VI 2009 (1 ex.), 5 VII 2009 (1 ex.), 11 VIII 2010 (3 exx.), 4 IX 2010 (7 exx.), 2-8 V 2011 (14 exx.), 10 VII 2011 (3 exx.), 1 VI 2015 (17 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Kobylniki, 3 VI 2015, 8 exx., łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 27 VII 2009 (3 exx.), 10 VIII 2009 (14 exx.), 16 VII 2011 (2 exx.), 2-3 VIII 2011 (12 exx.), 17 VII 2013 (3 exx.), 22 V 2014 (3 exx.), 15 VIII 2014 (1 ex.), 10 VII 2016 (3 exx.), 2 VI 2019 (1 ex.) – łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; idem: 8 VI 2010 (1 ex.), 17 VII 2011 (3 exx.), 7 VIII 2012 (2 exx.) – uprawa leśna, na i pod roślinami, leg. M.B.; idem: 17 VII 2013 (7 exx.), 3 VIII 2013 (5 exx.) – suche nieużytki przy-leśne, w czerpak, leg. M.B.; idem: 2 VI 2013 (2 exx.), 23 VIII 2013 (12 exx.), 7 IX 2013 (4 exx.) – zbiorowisko roślinności ruderalnej, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn, 14-28 V 2011, 20 exx., łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo: 27 VII 2014 (8 exx.), 20 VII 2015 (2 exx.), 16 VI 2019 (4 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 25-26 IV 2009 (5 exx.), 13 VI 2010 (1 ex.), 8 VI 2012 (4 exx.), 11 VIII 2013 (2 exx.), 7 V 2016 (1 ex.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 12 V 2016 (4 exx.), 1-22 VII 2016 (8 exx.), 12 VIII 2016 (1 ex.), 9 VI 2017 (5 exx.), 7 VII 2017 (8 exx.), 16 VI 2018 (1 ex.) – Wzgórza Bogdanowskie, murawy i nieużytki śródpolne, w czerpak, leg. M.B.

Gatunek oligofagiczny, związany z kapustowatymi (*Brassicaceae*). Rozprzestrzeniony w całym kraju, choć rzadziej notowany w pasie północnym. W północno-zachodniej Polsce znany z kilkudziesięciu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale częsty, spotykany w różnych typach środowisk.

Eurydema ornata (LINNAEUS, 1758)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XT38 dolina Warty ad Rogalin, 22 VII 2015, 1 ex., łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XT59 Jarosławiec ad Środa Wlkp., 8 VIII 2013, 2 exx., polowa mieszanka roślin kwiatowych, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 24 V 2009 (3 exx.), 8-18 VI 2009 (2 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 8-10 V 2009, 3 exx., uprawa leśna, na i pod roślinami, leg. M.B.; idem: 27 VII 2009 (1 ex.), 10 VIII 2009 (3 exx.) – łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; idem, 23 VIII 2013, 1 ex., zbiorowisko roślinności ruderalnej, leg. M.B.; idem, 3 VIII 2013, 3 exx., suche nieużytki przy-leśne, w czerpak, leg. M.B.; idem, 25 IV 2014, 1 ex., zarośla nad stawem, w czerpak, leg. M.B.; XU23 Oborniki, 22 VII 2016 (1 ex.), 7 VII 2017 (1 ex.) – Wzgórza Bogdanowskie, nieużytki śródpolne, w czerpak, leg. M.B.

Gatunek związany pokarmowo z kapustowatymi. Rozmieszczony na obszarze całego kraju, częściej obserwowany w Polsce południowej i środkowej. Notowany również z kilkudziesięciu stanowisk zlokalizowanych w części północno-zachodniej (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany głównie w ciepłych środowiskach otwartych.

Eysarcoris aeneus (SCOPOLI, 1763)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny, 8 IX 2013, 2 exx., łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 10 VIII 2009 (1 ex.), 4 IX 2010 (1 ex.), 16 VII 2011 (3 exx.), 10 VI 2012 (1 ex.), 30 VIII 2012 (6 exx.), 29 VI 2013 (1 ex.), 4 VII 2013 (4 exx.), 23-30 VIII 2013 (5 exx.), 22 V 2014 (1 ex.), 3 VII 2014 (1 ex.), 15 VIII 2014 (2 exx.), 13 IX 2014 (4 exx.), 14 X 2014 (1 ex.), 12 VII 2015 (1 ex.), 10 VII 2016 (1 ex.) – łąki i turzycowiska nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 9 IX 2012, 7 exx., nieużytki śródpolne, w czerpak, leg. M.B.; idem: 25 V 2014 (1 ex.), 12 VII 2015 – zarastająca torfianka leśna, leg. M.B.; XU20 Poznań-Golecin, 12 VIII 2013, 1 ex., łąki i zarośla nad jez. Rusałka, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 25 VI 2016 (2 exx.), 1 VII 2016 (7 exx.), 12 VIII 2016 (1 ex.), 12-20 V 2017 (3 exx.), 9 VI 2017 (2 exx.), 16 VI 2018 (6 exx.) – Wzgórza Bogdanowskie, nieużytki śródpolne, leg. M.B.

Gatunek polifagiczny, rozprzestrzeniony na obszarze całego kraju, jednak częściej obserwowany w pasie południowym. W północno-zachodniej Polsce notowany z około 20 stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZA-

KOWSKI op.cit.). W trakcie prowadzonych obserwacji stwierdzany w środowiskach otwartych, zwłaszcza nieco wilgotniejszych.

Neottiglossa pusilla (GMELIN, 1790)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 8 VI 2009 (2 exx.), 11 VIII 2010 (1 ex.), 21 V 2011 (1 ex.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Kobylniki: 3 VI 2015 (2 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotoły: 10 VI 2012 (1 ex.), 30 VI 2012 (1 ex.), 30 VIII 2012 (2 exx.), 25 V 2014 (1 ex.) – łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; idem: 28 VIII 2012 (1 ex.), 2 VI 2019 (1 ex.) – suche nieużytki przyleśne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn: 28 V 2011 (3 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotoły: 3-4 VI 2010 (1 ex.), 20 IV 2011 (1 ex.), 14 VI 2019 (1 ex.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; idem, 25 V 2014 (1 ex.), 5 VI 2015 (1 ex.), 12 VII 2015 (2 exx.) – wysychające torfianki leśne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo, 27 VII 2014, 1 ex., łąka przyleśna, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Niemieczkowo ad Szamotoły, 7 V 2016, 1 ex., tereny leśne, w czerpak, leg. M.B.; XU23 Oborniki, 6-12 V 2016, 2 exx., Wzgórza Bogdanowskie, nieużytki śródpolne, w czerpak, leg. M.B.

Gatunek związany pokarmowo z trawami, spotykany głównie w zbiorowiskach łąkowych. Występuje na obszarze całego kraju, choć najczęściej podawany jest z Polski południowo-zachodniej. W północno-zachodniej Polsce notowany z około 30 stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany głównie w wilgotnych środowiskach otwartych i lasach o trawiastym runie.

Palomena prasina (LINNAEUS, 1761)

Pojezierze Pomorskie: VU63 Kaleńsko ad Kostrzyn, 21 V 2010, 1 ex., tereny leśne, samołówka świetlna, leg. R.W.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: VT95 rez. „Dębowiec” ad Gubin, 31 V 2011, 1 ex., dąbrowa, na runie, leg. M.B.; VU91 Ośno Lubuskie vic., 30 V 2011, 1 ex., tereny leśne, w czerpak, leg. M.B.; WT18 dolina Gryżynki ad Gryżyna, 2-4 VI 2016, 1 ex., tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; WU32 Zawarcie ad Skwierzyna: 10 VII 2010 (1 ex.) – tereny leśne, samołówka świetlna, leg. M.B.; XT38 dolina Warty ad Rogalin: 22 VII 2015 (1 ex.), 6 VIII 2015 (1 ex.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XT59 Jarosławiec ad Środa Wlkp.: 8-22 VIII 2013 (2 exx.), 6 IX 2013 (1 ex.) – polowa mieszanica roślin kwiatowych, leg. M.B.; idem, 24 VII 2013, 1 ex.,

uprawa jęczmienia, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 9 VII 2009 (1 ex.), 9-29 V 2011 (5 exx.), 10 VII 2011 (2 exx.), 19 V 2012 (1 ex.), 17 VIII 2013 (1 ex.), 8 IX 2013 (1 ex.), 4 VIII 2015 (2 exx.), 18 V 2019 (1 ex.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Kobylniki, 3 VI 2015, 2 exx., łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotoły: 4 IX 2010 (2 exx.), 3 VIII 2011 (4 exx.), 7 VII 2012 (1 ex.), 2 VIII 2012 (1 ex.), 9-18 V 2013 (3 exx.), 4 VII 2013 (2 exx.), 1 VI 2015 (8 exx.), 4-11 VIII 2015 (13 exx.), 18 IX 2015 (4 exx.) – łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, leg. M.B.; idem: 4 VII 2011 (1 ex.), 29 VIII 2012 (1 ex.), 4 VII 2013 (1 ex.), 10 VIII 2013 (1 ex.), 5 VII 2015 (1 ex.) – suche nieużytki przyleśne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotoły: 29 III 2009 (1 ex.), 5 IV-26 2009 (4 exx.), 14 VI 2009 (1 ex.), 18 IV 2010 (2 exx.), 19 V 2010 (1 ex.), 14 XI 2010 (1 ex.), 23-25 IV 2011 (3 exx.), 1 V 2011 (2 exx.), 21 V 2012 (4 exx.), 2 VIII 2012 (3 exx.), 15 IV 2013 (1 ex.), 4 VII 2013 (7 exx.), 25 IV 2014 (1 ex.), 22 V 2014 (1 ex.), 5 VI 2015 (1 ex.), 12 VII 2015 (1 ex.), 14 VIII 2015 (4 exx.), 4 IX 2015 (2 exx.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; idem, 2 IV 2010, 1 ex., brzezina, z przesiewek ściółki, leg. M.B.; idem: 11 VI 2011, 1 ex., las mieszany, na kwiatach *Sambucus nigra*, leg. M.B.; idem: 2 VI 2013 (1 ex.), 30 VIII 2013 (1 ex.) – zbiorowisko roślinności ruderalnej, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn: 14-28 V 2011 (2 exx.), 9 VII 2011 (3 exx.), 12 VI 2014 (2 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo: 5 VI 2015 (2 exx.), 2 VIII 2015 (4 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU20 Poznań-Ogrody: 30 III 2009, 1 ex., na ziemi, leg. M.B.; idem, 21 IX 2009 (1 ex.), 14 IV 2015 (1 ex.) – ogród UPP, samołówka świetlna, leg. M.B.; XU20 Poznań-Gołęcin: 12 VIII 2013 (1 ex.), 5 IX 2013 (1 ex.) – łąki i zarośla nad jez. Rusalka, leg. M.B.; XU23 Rożnowo ad Oborniki, 8 IX 2010, 2 exx., park podworski, na roślinach zielnych, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 30 IV 2016 (3 exx.), 6-12 V 2016 (3 exx.) – Wzgórza Bogdanowskie, murawy i zarośla śródpolne, w czerpak, leg. M.B.; XU28 Kaczory ad Prawomyśl 4 VI 2008 (1 ex.), 1 VII 2008 (2 exx.), 11 VIII 2008 (1 ex.) – samołówka świetlna, leg. M.B.

Gatunek spotykany głównie na drzewach i krzewach liściastych. Rozprzestrzeniony w całym kraju, najrzadziej wykazywany z północno-wschodniej Polski. W części północno-zachodniej podawany z kilkudziesięciu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale nierządki, obserwowany w różnych typach środowisk. Reaguje również na przynętę świetlną.

Peribalus strictus (FABRICIUS, 1803)

Pobrzeże Bałtyku: WA30 Kołobrzeg, 3 V 2002, 1 ex., na plaży, leg. A.K.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: VT95 rez. „Dębowiec” ad Gubin, 31 V 2011, 1 ex., dąbrowa, na runie, leg. M.B.; VU91 Ośno Lubuskie vic., 30 V 2011, 1 ex., tereny leśne, z runa, leg. M.B.; WT18 dolina Gryżynki ad Gryżyna, 2-4 VI 2016, 1 ex., tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; WU46 Krobielewko ad Skwierzyna, 2 V 2010, 1 ex., tereny leśne, samołowka świetlna, leg. R.W.; XT38 dolina Warty ad Rogalin, 6 VIII 2015, 1 ex., łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 18-21 VI 2009 (2 exx.), 1-3 V 2009 (3 exx.), 2-29 V 2011 (13 exx.), 10 VII 2011 (1 ex.), 1 VI 2015 (1 ex.), 4 VIII 2015 (2 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Kobylniki, 3 VI 2015, 2 exx., łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 4 IX 2010 (3 exx.), 16 VII 2011 (3 exx.), 3 VIII 2011 (2 exx.), 3 IX 2011 (2 exx.), 7 VII 2012 (1 ex.), 2-30 VIII 2012 (5 exx.), 23 VIII 2013 (1 ex.), 3 VII 2014 (1 ex.), 15 VIII 2014 (1 ex.), 4-11 VIII 2015 (3 exx.), 18 IX 2015 (1 ex.) – łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, leg. M.B.; idem: 8 VI 2010 (2 exx.), 29 IV 2011 (1 ex.), 20 V 2011 (4 exx.), 17 VII 2011 (2 exx.), 7 VI 2012 (1 ex.) – uprawa leśna, leg. M.B.; idem, 3 VIII 2013, 6 exx., suche nieużytki przyleśne, w czerpak, leg. M.B.; idem, 2 VI 2013, 1 ex., zbiorowisko roślinności ruderalnej, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo, 30 IV 2011, 1 ex., łąki i skarpy nadrzeczne, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 30 IV 2011 (1 ex.), 21 V 2012 (1 ex.), 25 V 2014 (1 ex.), 12 VII 2015 (1 ex.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn: 14-28 V 2011 (8 exx.), 9 VII 2011 (2 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, leg. M.B.; XU23 Rożnowo ad Oborniki, 8 IX 2010, 4 exx., park podworski, na roślinach zielnych, leg. M.B.; XU23 Oborniki: 6-12 V 2016 (2 exx.), 1 VII 2016 (1 ex.) – Wzgórza Bogdanowskie, murawy i zarośla śródpolne, w czerpak, leg. M.B.; XU30 Poznań-Dębiec, 4 IX 2004, 1 ex., na roślinności ruderalnej, leg. A.K.; XU33 leśn. Buczyna ad Słomowo, 3 IX 2010, 1 ex., oddz. 93p, las jesionowy, na młodym klonie, leg. M.B.

Gatunek polifagiczny, rozprzestrzeniony na obszarze całego kraju, choć częściej obserwowany w pasie południowym i środkowym. W północno-zachodniej Polsce znany z około 30 stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany głównie na zbiorowiskach leśnych i zaroślowych.

Piezodorus lituratus (FABRICIUS, 1794)

Pobrzeże Bałtyku: XA45 Smołdzino, 2 V 2016, 1 ex., na plaży, leg. O.A.

Pojezierze Pomorskie: VU46 rez. „Bielinek” ad Cedynia, 3 VI 2017, 1 ex., murawy na zboczu, w czerpak, leg. M.B.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: WU70 Stary Tomyśl, 5 VII 1960, 1 ex., leg. S.A.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo: 27 VII 2014 (2 exx.), 16 VI 2019 (1 ex.) – łąka przyleśna, w czerpak, leg. M.B.; XU20 Poznań-Ogrody, 21 IX 2009, 1 ex., ogród UPP, samołowka świetlna, leg. M.B.

Gatunek związany pokarmowo z bobowatymi (*Fabaceae*). Występuje na obszarze całej Polski, choć znacznie częściej obserwowany jest w pasie południowym. W północno-zachodniej części kraju znany z kilkunastu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale rzadki i lokalny, obserwowany na stanowiskach ciepłych i otwartych. Reaguje na przynętę świetlną.

Rubiconia intermedia (WOLFF, 1811)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: VT95 rez. „Dębowiec” ad Gubin, 31 V 2011, 1 ex., świetlista dąbrowa, na runie, leg. M.B.

Gatunek polifagiczny, preferujący środowiska otwarte. Znany z nielicznych stanowisk, zlokalizowanych głównie w południowej części kraju. Z północno-zachodniej Polski nie notowany. Okolice Gubina stanowią obecnie najdalej na północny-zachód wysunięte stanowisko jego występowania w Polsce.

Sciocoris cursitans (FABRICIUS, 1794)

Pojezierze Pomorskie: VU46 rez. „Bielinek” ad Cedynia, 3 VI 2017, 1 ex., murawy na zboczu, w czerpak, leg. M.B.; idem: 20 IV – 15 V 2009 (1 ex.), 5 VI – 7 VII 2009 (1 ex.) – murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU47 Raduń vic.: 20 IV – 15 V 2009 (1 ex.), 16 V – 4 VI 2009 (2 exx.), 5 VI – 7 VII 2009 (7 exx.), 8 VII – 1 VIII 2009 (3 exx.) – murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU54 Gozdowice vic., 8 VII – 1 VIII 2009, 1 ex., murawa ostnicowa inicjalna, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU71 Owczary vic.: 20 IV – 15 V 2009 (1 ex.), 16 V – 4 VI 2009 (4 exx.), 5 VI – 7 VII 2009 (4 exx.) – murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU71 rez. „Pamięcin” ad Pamięcin: 20 IV – 15 V 2009 (1 ex.), 16 V – 4 VI 2009 (1 ex.), 5 VI – 7 VII 2009 (1 ex.) – murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU71 Laski vic.: 16 V – 4 VI 2009 (12 exx.), 5 VI – 7 VII 2009 (1 ex.), 8 VII – 1 VIII 2009 (1 ex.) – murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły: 20 VI 2009 (1 ex.), 21 VIII 2010 (1 ex.) – uprawa leśna, na ziemi pod roślinami, leg. M.B.; idem: 12-14 VII 2009 (1 ex.), 16 VII 2011 (1 ex.), 3 VIII 2011 (1 ex.), 10 VI 2012 (1 ex.) – łąki i turzycowiska nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; idem, 4-30 VIII 2013, 6 exx., zbiorowisko roślinności ruderalnej, leg. M.B.; idem, 4 VII 2013, 2 exx., suche nieużytki przyleśne, w czerpak, leg. M.B.; XU23 Oborniki, 22 VII 2016, 1 ex., Wzgórza Bogdanowskie, murawy i nieużytki śródpolne, leg. M.B.

Gatunek żyjący pod roślinami na terenach piaszczystych. Rozmieszczony na obszarze całej Polski, choć częściej wykazywany z części południowej i środkowej. W północno-zachodniej Polsce znany z około 20 stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie badań obserwowany głównie w zbiorowiskach murawowych i łąkowych.

Sciocoris homalonotus FIEBER, 1851

Pojezierze Pomorskie: VU46 rez. „Bielinek” ad Cedynia, 3 VI 2017, 1♀, murawa na zboczu wśród dębów, w czerpak, leg. M.B.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XT39 Sypniewo ad Poznań, 20 VII 2004, 1♂, na *Ballota nigra*, leg. A.K.; XU23 Oborniki, 22 VII 2016, 1♀, Wzgórza Bogdanowskie, murawa ziołoroślowa wśród głogów, w czerpak, leg. M.B.

Gatunek żyjący pod roślinami w świetlistych lasach, parkach i jarach. Znany do tej pory wyłącznie z Dolnego Śląska (SCHOLZ 1931, WAGNER 1966). Prezentowane materiały wskazują jednak na jego szersze występowanie w środowiskach murawowych zachodniej Polski.

Uwaga. Oznaczenie okazów należących do tego i następnego gatunku następuje spore trudności, zwłaszcza w przypadku samic. Cechy kluczowe podawane przez różnych autorów bywają rozbieżne i nie zawsze korelują z cechami podawanymi w rozszerzonych opisach. (PUTSHKOV 1961, KERZHNER i YACHEVSKII 1964, WAGNER 1965, LIS 2000, DERJANSCHI i PÉRICART 2005). Sytuację tą komplikują niejasności dotyczące okazów typowych (PÉRICART 2002, RIDER 2006).

Sciocoris microphthalmus FLOR, 1860

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU13 dolina Warty ad Niemieczkowo, 7 V 2016, 1♀, skarpa nadrzeczna, w czerpak, leg. M.B.

Gatunek żyjący pod roślinami na terenach piaszczystych. W Polsce znany z nielicznych stanowisk zlokalizowanych głównie w południowej części kraju. W części północno-zachodniej notowany

z 4 stanowisk (KASPROWICZ 1963, HEBDA i RUTKOWSKI 2019, GIERLASIŃSKI i in. 2020). W analizowanym materiale bardzo rzadki, obserwowany pojedynczo na skarpie nadwarciańskiej.

Stagonomus bipunctatus (LINNAEUS, 1758)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU13 Jaryszewo ad Obrzycko, 5 VI 2015, 1 ex., łąka ziołoroślowa, w czerpak, leg. M.B.

Gatunek rozmieszczony na obszarze całej Polski, choć większość obserwacji pochodzi z części południowej. W północno-zachodniej części kraju notowany z 6 stanowisk (SZULCZEWSKI 1913, SCHMIDT 1928, HEDICKE i MICHALK 1941, KASPROWICZ 1963, GIERLASIŃSKI i in. 2019). W trakcie badań stwierdzony na łące ziołoroślowej usytuowanej na skarpie nadwarciańskiej.

Stagonomus venustissimus (SCHRANK, 1776)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XT39 Sypniewo ad Poznań, 22-27 VII 2004, 3 exx., na *Ballota nigra*, leg. A.K.; XU33 leśn. Buczyna ad Słomowo, 3 IX 2010, 3 exx., oddz. 93p, las jesionowy, na *Mercurialis* sp., leg. M.B.

Gatunek znany z nielicznych stanowisk, zlokalizowanych głównie w południowej części kraju. W północno-zachodniej Polsce znany z 8 stanowisk (SCHOLTZ 1847, SKÓRKA 1994, LIS 1990, HEBDA 1998, GIERLASIŃSKI i in. 2018, 2019). W analizowanym materiale obserwowany pojedynczo na dwóch stanowiskach.

Podopinae

Graphosoma italicum (O.F. MÜLLER, 1766)

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XT59 Jarosławiec ad Środa Wlkp.: 17 VII 2013 (1 ex.), 8 VIII 2013 (1 ex.) – polowa mieszanka roślin kwiatowych, leg. M.B.; XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny: 31 V 2009 (2 exx.), 8-24 VI 2009 (51 exx.), 5-18 VII 2009 (53 exx.), 11 VIII 2010 (15 exx.), 11 V 2011 (12 exx.), 10 VII 2011 (14 exx.), 1 VI 2015 (15 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, na baldachach, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 16 VII 2011, 16 exx., łąki i zarośla nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; XU13 dolina Samicy ad Ruks-Młyn: 14-29 V 2011 (34 exx.), 9 VII 2011 (11 exx.), 16 VI 2019 (8 exx.) – łąki i zarośla nadrzeczne, na baldachach, leg. M.B.; XU13 dolina Warty ad Jaryszewo, 27 VII 2014, 3 exx., łąki i zarośla nadrzeczne, w czerpak, leg. M.B.; XU13 Sycyn Dolny ad Szamotuły, 11 VI 2011, 2 exx., las mieszany, na kwiatach *Sambucus nigra*, leg. M.B.; idem: 9 IX 2012 (2 exx.), 27 VI 2014 (4 exx.) – nieużytki śródpolne, w czerpak, leg.

M.B.; idem: 14 VI 2019 (4 exx.) – tereny leśne, z runa i podszytu, leg. M.B.; XU23 Oborniki, Wzgórza Bogdanowskie: 12-28 V 2016 (5 exx.), 20 V 2017 (1 ex.) – otrząśnięte z głogów, leg. M.B.; idem, 9 IX 2016, 2 exx., murawy i zarośla śródpolne, w czerpak, leg. M.B.; XU28 Kaczory ad Prawomyśl, 21 VII 2008, 1 ex., samolówka świetlna, leg. M.B.

Gatunek związany pokarmowo z selerowatymi (*Apiaceae*). Występuje na obszarze całego kraju, przy czym większość obserwacji pochodzi z ostatniego dwudziestolecia. W północno-zachodniej części kraju notowany na kilkudziesięciu stanowiskach (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W trakcie prowadzonych obserwacji stwierdzony w różnych typach środowisk, głównie łąkowych i zaroślowych.

Podops inunctus (FABRICIUS, 1775)

Pojezierz Pomorskie: VU47 Raduń vic.: 16 V – 4 VI 2009 (1 ex.), 5 IX – 6 X 2009 (1 ex.) – murawa ostnicowa, w pułapki ziemne, leg. P.S.; VU71 Laski vic.: 20 IV – 15 V 2009 (1 ex.), 5 VI – 7 VII 2009 (2 exx.) – murawa kwietna, w pułapki ziemne, leg. P.S.

Nizina Wielkopolsko-Kujawska: XU03 dolina Samy ad Sycyn Dolny, 8-18 VI 2009, 2 exx., łąki nadrzeczne, na ziemi, leg. M.B.; XU03 Sycyn Dolny ad Szamotoły, 10 VI 2009, 1 ex., uprawa leśna, na ziemi pod roślinami, leg. M.B.; idem: 4 IX 2010 (1 ex.), 13 IX 2014 (2 exx.), 14 X 2014 (1 ex.) – łąki i turzycowiska nad jez. Sycyńskim, w czerpak, leg. M.B.; XU30 Poznań-Dębiec, 8 VI 2009, 2 exx., na trawach, leg. A.K.; XU62 Dziekanowice, 20 VI 2010, 1 ex., pole uprawne, w pułapki ziemne, leg. M.B.

Gatunek związany pokarmowo z wiechlinowatymi (*Poaceae*) i goździkowatymi (*Caryophyllaceae*). Rozmieszczony na obszarze całego kraju, częściej obserwowany w pasie południowym i środkowym. W północno-zachodniej części kraju znany z kilkunastu stanowisk (GIERLASIŃSKI i TASZAKOWSKI op.cit.). W analizowanym materiale nieczęsty, obserwowany głównie w środowiskach łąkowych i murawowych.

Podsumowanie

Jak wynika z przedstawionych informacji większość z prezentowanych gatunków jest szeroko rozprzestrzeniona na obszarze Polski, w tym w jej części północno-zachodniej.

W analizowanym materiale najmniej obserwacji dotyczyło: *Pinthaeus sanguinipes* (F.), *Rhacognathus punctatus* (L.), *Aelia rostrata* BOH., *Rubiconia intermedia* (WOLFF), *Sciocoris microphthalmus* FLOR, *Stagonomus bipunctatus* (L.) i *Stagonomus venustissimus* (SCHR.), co koresponduje z ich rozmieszczeniem w Polsce.

Na szczególną uwagę zasługuje stwierdzenie *Sciocoris microphthalmus* FLOR, *Stagonomus bipunctatus* (L.) i *Stagonomus venustissimus* (SCHR.), znanych tylko z kilku stanowisk w tej części Polski. Natomiast *Rubiconia intermedia* (WOLFF) i *Sciocoris homalonotus* FIEB. nie były do tej pory wykazywane z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i są to obecnie najdalej na północny-zachód wysunięte stanowiska występowania tych gatunków w Polsce.

SUMMARY

As it follows from the presented information, the majority of the species discussed is widely distributed throughout Poland, including its northwestern part.

In the analysed material, the least observations were made of *Pinthaeus sanguinipes* (F.), *Rhacognathus punctatus* (L.), *Aelia rostrata* BOH., *Rubiconia intermedia* (WOLFF), *Sciocoris microphthalmus* FLOR, *Stagonomus bipunctatus* (L.), and *Stagonomus venustissimus* (SCHR.), which corresponds to their distribution in Poland.

Particular attention deserves the record of *Sciocoris microphthalmus* FLOR, *Stagonomus bipunctatus* (L.), and *Stagonomus venustissimus* (SCHR.), which have been known only from a few localities in this region of Poland. *Rubiconia intermedia* (WOLFF) and *Sciocoris homalonotus* FIEB. on the other hand, has not been hitherto recorded from the Wielkopolsko-Kujawska Lowland and they are currently the northwesternmost locality of this species in Poland.

PIŚMIENNICTWO

- CLAEREBOUT S., HAYE T., OLAFSSON E., PANNIER E., BULTOT J. 2018: Premières occurrences de *Halyomorpha halys* (STAL, 1855) pour la Belgique et actualisation de sa répartition en Europe (Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae). Bulletin van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie, **154**: 205-227.
- DERJANSCHI V., PÉRICART J. 2005: Fauna de France Volume 90: Hémiptères Pentatomoidea Euro-méditerranéennes Volume 1: Généralités, Systématique: Première Partie. Fédération Française des Sociétés de Sciences Naturelles, Paris.
- GIERLASIŃSKI G., KOLAGO G., PACUK B., TASZAKOWSKI A., SYRATT M., REGNER J., ITCZAK A., ŻÓRALSKI R., RUTKOWSKI T., RADZIMKIEWICZ D., KUCZA W., OGLAZA B. 2020: Przyczynek do rozmieszczenia pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce. II. Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica, **14**: 53-108.
- GIERLASIŃSKI G., RUTKOWSKI T., ORZECZOWSKI R., TASZAKOWSKI A., WOŹNIAK A., REGNER J., KOLAGO G., STOLARCZYK T., NOWAK J. 2019: Przyczynek do rozmieszczenia pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce. Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica, **13**: 19-48.
- GIERLASIŃSKI G., RUTKOWSKI T., ŻURAWLEW P., MARKIEWICZ E., STAPHAN W. 2016: Nowe dane o występowaniu *Rhaphigaster nebulosa* (PODA, 1761) (Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae) w Polsce. Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica, **10**: 37-39.

- GIERLASIŃSKI G., SOKOŁOWSKI T. 2019: *Nezara viridula* (LINNAEUS, 1758) (Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae) w Polsce. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica*, **13**: 9-11.
- GIERLASIŃSKI G., TASZAKOWSKI A. 2013-2020: Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Polski. <http://www.heteroptera.us.edu.pl> (ver. 13.05.2020).
- GIERLASIŃSKI G., ŻURAWLEW P., MARKIEWICZ E., RUTKOWSKI T., MELKE A. 2018: Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) powiatu pleszewskiego (Nizina Wielkopolsko-Kujawska). *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica*, **12**: 13-28.
- HEBDA G., RUTKOWSKI T. 2019: Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) gminy Dopiewo (Nizina Wielkopolsko-Kujawska). *Fragmenta Naturae*, **52**: 18-32.
- HEDICKE H., MICHALK O. 1936: Bemerkungen über einige Heteropteren von Bellinchen und seiner Umgebung (Hemiptera). *Markische Tierwelt*, **1**: 26-34.
- KASPROWICZ A. 1963: Lądowe pluskwiaki różnoskrzydłe (Heteroptera) okolic Poznania. *Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią, Seria C – Zoologia*, **12**: 39-63.
- KERZHNER I.M., YACHEVSKII T.L. 1964: Order Hemiptera (Heteroptera) – Terrestrial Families. [W:] G.Y. BEI-BIENKO (red.) *Keys to the Insects of the European USSR*, Vol. 1. Apterygota, Palaeoptera, Hemimetabola. Leningrad, 837 ss.
- LIS J.A. 1990: Shield-bugs of Poland (Heteroptera, Pentatomoidea) – a faunistic review. *Pentatomidae. Roczniki Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, Entomologia*, **1**: 5-102.
- LIS J.A. 2000: Taczówkowate – Pentatomidae. *Klucze do oznaczania owadów Polski, XVIII*, **14**: 1-76.
- LIS J.A. 2014: An annotated checklist of the Polish Pentatomoidea (Hemiptera: Heteroptera). *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica*, **8**: 31-34.
- PÉRICART J. 2002: Note sur le genre *Sciocoris* FALLÉN, 1829, et ses représentants euro-méditerranéens (Heteroptera, Pentatomidae). *Bulletin de la Société Entomologique de France*, **107**: 435-448.
- PUTSHKOV V.G. 1961: Pentatomoidea. *Fauna Ukrainy*, **21**: 1-338.
- RIDER D.A. 2006: Pentatomidae. [W:] B. AUKEMA, C. RIEGER (red.) *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region*, 5. Pentatomomorpha II. The Netherlands Entomological Society, Wageningen. 550 ss.
- SCHMIDT E. 1928: Verzeichnis der pommerschen Wanzen nach dem Material des Pommerschen Museum für Naturkunde. *Abhandlungen und Berichte der Pommerschen Naturforschenden Gesellschaft*, **9**: 188-196.
- SCHOLTZ H. 1847 (1846): *Prodromus zu einer Rhynchoten. Fauna von Schlesien. Übersicht der Arbeiten und Veränderungen Schlesischen Gesellschaft für Vaterländische Kultur*: 104-164.
- SCHOLZ M.F.R. 1931: Verzeichnis der Wanzen Schlesiens. *Entomologischer Anzeiger*, **11**: 99-102.
- SKÓRKA S. 1994: Pluskwiaki różnoskrzydłe (Heteroptera) Puszczy Zielonka koło Poznania. *Acta Entomologica Silesiana*, **2**: 13-20.
- SZULCZEWSKI A. 1913: Beitrag zu einem Verzeichnis der Posener Rhynchoten (Hemiptera). *Deutschen Entomologischen Zeitschrift*, **3**: 307-314.
- TASZAKOWSKI A. 2012: Występowanie *Eysarcoris ventralis* (WESTWOOD, 1837) (Hemiptera: Pentatomidae) w Polsce. *Acta Entomologica Silesiana*, **20**: 33-35.
- WAGNER E. 1965: Die taxonomische Bedeutung des Baues der Genitalien des Männchens bei der Gattung *Sciocoris* FALLÉN, 1829 (Hem.-Het. Pentatomidae). *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae*, **36**: 91-167.
- WAGNER E. 1966: Wanzen oder Heteropteren. I. Pentatomomorpha. *Die Tierwelt Deutschlands, Jena*. 235 ss.

Wpłynęło: 10 czerwca 2020
Zaakceptowano: 19 lipca 2020